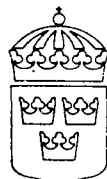

Trafikutskottets betänkande

1988/89:TU10

Anslag till Luftfart

1988/89
TU10

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas i proposition 1988/89:100 (budgetpropositionen) bilaga 8, avsnitt F. Luftfart, framförda förslag i anslagsfrågor jämte motionsförslag.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsförslagen.

Vpk-ledamoten föreslår i reservationer att riksdagen skall anvisa lägre belopp än dem som regeringen har föreslagit till Bidrag till kommunala flygplatser m.m. resp. till Civil trafikflygarutbildning.

Mp-ledamoten har avgett ett särskilt yttrande beträffande bidrag till kommunala flygplatser.

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 1988/89:100 bilaga 8 (kommunikationsdepartementet) under avsnitt F. Luftfart punkterna F1–F5 (s. 138–142)

1. att riksdagen till Beredskap för civil luftfart för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 25 500 000 kr. (punkt F1),

2. att riksdagen till Ersättning för särskilda rabatter vid flygtrafik på Gotland för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 14 500 000 kr. (punkt F2),

3. att riksdagen till Bidrag till kommunala flygplatser m.m. för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 15 000 000 kr. (punkt F3),

4. att riksdagen till Civil trafikflygarutbildning för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 47 100 000 kr. (punkt F4),

5. att riksdagen till Statens haverikommission för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr. (punkt F5).

Motionerna

1988/89:T250 av Margareta Winberg m.fl. (s) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av fortsatt statligt stöd till flygverksamheten vid Svegs flygplats.

1988/89:T258 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

17. att riksdagen beslutar minska de föreslagna anslagen under punkterna F3 samt F4 med 20 %, 12 420 000 kr.

1988/89:T703 av Stina Eliasson och Karin Starrin (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt statligt stöd för Sveg-flyget och därmed även stärkta flygmöjligheter för Hälsingland.

1988/89:TU10

1988/89:T713 av Roland Sundgren och Margareta Hemmingsson (båda s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ytterligare utbildningskapacitet för utbildning av trafikflygare och inrättande av en flygskola på Västerås flygplats,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statsbidrag till trafikflygarutbildning,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bidraget bör utbetalas till skolan per elevplats.

Utskottet

1. Beredskap för civil luftfart och Ersättning för särskilda rabatter vid flygtrafik på Gotland

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 1989/90 till Beredskap för civil luftfart anvisar ett reservationsanslag på 25 500 000 kr. och till Ersättning för särskilda rabatter vid flygtrafik på Gotland ett förslagsanslag på 14 500 000 kr.

Utskottet tillstyrker förslagen.

2. Bidrag till kommunala flygplatser m.m.

För ettvarrt av föregående och innevarande budgetår har under anslaget till Bidrag till kommunala flygplatser m.m. anvisats 15 milj.kr. för att användas för bidrag (1) med 10 milj.kr. till drift av kommunala flygplatser i skogslänen med regionalt betydelsefull linjetrafik, (2) med 4,4 milj.kr. till i första hand investeringar i befintliga flygplatser i skogslänen för att etablera eller utveckla befintlig reguljär flygtrafik samt (3) med 600 000 kr. till huvudmännen för det s.k. Sveg-flyget. På tilläggsbudget till statsbudgeten för förra budgetåret anvisades dessutom 50 milj.kr. under anslaget för vissa särskilda regionalpolitiska insatser.

Regeringen föreslår för nästa budgetår en oförändrad medelsanvisning på 15 milj.kr. med oförändrad fördelning på ändamål.

I två motioner föreslås att riksdagen skall uttala sig för fortsatt ekonomiskt stöd till Sveg-flyget och i en motion att ett lägre belopp skall anvisas under anslaget än det som regeringen föreslår.

Fortsatt stöd till Sveg-flyget

I april 1985 startades luftfart i regelbunden trafik mellan Sveg och Arlanda med Härjedalens kommun som huvudman och med Airborne of Sweden AB som entreprenör för trafiken. Svegs flygplats ägs och drivs av kommunen. Med hänsyn till att riksdagen hade uttalat att en nödvändig förutsättning för att Jämtlands län skulle hänföras till Umeå sjukvårdsregion var att kommuni-

kationerna till Umeå skulle förbättras fick transportrådet möjlighet att inom ramen för det dåvarande bussbidragssystemet (anslaget till Ersättning till lokal och regional kollektiv persontrafik) lämna stöd till flyget mellan Sveg och Arlanda (prop. 1984/85:100 bil. 8 s. 133, TU 24, rskr. 349). På Arlanda hade och har Sveg-flyget anknytning till bl.a. Linjeflygs flyg till och från Umeå. Med anledning av avvecklingen av bussbidragssystemet anvisades medel för bidrag till huvudmännen för Sveg-flyget fr.o.m. förra budgetåret under det nya anslaget till Bidrag till kommunala flygplatser m.m. Kommunikationsministern uttalade att bidraget till Sveg-flyget borde utgå under en treårsperiod med 600 000 kr. per år. Riksdagen hade inte något att erinra häremot (prop. 1986/87:100 bil. 8 s. 127–129, TU 25, rskr. 303).

I årets budgetproposition erinrar kommunikationsministern om den avsedda begränsningen i tid för stödet till Sveg-flyget, och han påpekar att det kommande budgetåret utgör det tredje och därmed det sista året för det särskilda stödet. Bidrag till Sveg-flyget bör enligt kommunikationsministern därefter utgå till flygplatsen i Sveg efter samma principer och villkor som gäller för övriga flygplatser i skogslänen.

Flyglinjen mellan Sveg och Arlanda uppvisade år 1987 ett underskott på ca 1 465 600 kr. Efter avräkning av statsbidraget 600 000 kr. täcktes återstoden av underskottet till lika delar av kommunen och Jämtlands läns landsting. För år 1988 uppgick underskottet till ca 1 231 600 kr. Efter avräkning av statsbidraget 600 000 kr. och ett till 300 000 maximerat bidrag av landstinget svarar kommunen för ca 331 600 kr. För innevarande år, 1989, beräknas underskottet komma att uppgå till ca 1 050 000 kr.

För driften av Sveys flygplats under innevarande år räknar kommunen med en kostnad av 820 000 kr. jämte kapitalkostnader.

I motionerna T250 (s) och T703 (c) framhålls att Sveg-flyget måste få mera tid på sig innan staten drar in det särskilda bidraget. Motionärerna åberopar att staten med hänsyn till uttalandet om kommunikationerna till Umeå har ett särskilt ansvar för Sveg-flyget och begär – i yrkande 4 såvitt avser motion T250 (s) – att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att behov föreligger av fortsatt stöd för Sveg-flyget. I motion T703 (c) framhålls vidare att stöd för Sveg-flyget är angeläget även som stöd för framtida flygtrafik på Hälsingland (genom mellanlandningar där). Rycks förutsättningarna för utvecklingen av Sveg-flyget undan spolieras enligt motionärerna förutsättningarna för framtida flygmöjligheter för Hälsingland.

Utskottet anser i likhet med kommunikationsministern att bidrag till Sveg-flyget efter treårsperiodens utgång bör utgå till flygplatsen i Sveg efter samma principer och villkor som gäller för övriga flygplatser i skogslänen. Utskottet avstyrker således motionerna.

Medelsanvisningen

I motion T258 (vpk) framförs kritik mot att trafikflyget tillåts expandera trots att trafikflyget medför nackdelar med luftföroreningar och minskar resandet på järnväg så att upprätthållandet av järnvägstrafik i vårt land hotas.

Motionärerna vill därför bromsa flygets expansion och föreslår i här aktuell del av motionen (del av yrkande 17) att i detta syfte ett 20 % lägre belopp än det som regeringen har föreslagit skall anvisas för nästa budgetår under anslaget till Bidrag till kommunala flygplatser m.m., dvs. en medelsanvisning på 12 milj.kr.

När anslaget första gången fördes upp i statsbudgeten (prop. 1986/87:100 bil. 8s. 126–129, TU 25, rskr. 303) motiverades bidraget med att det behövdes för att avhjälpa regionala obalanser, m.m.

Med hänsyn till bidragets regionalpolitiska betydelse och till att det vid fördelningen av de för förra budgetåret anvisade medlen visade sig att de kommunala flygplattshuvudmännens önskemål om bidrag vida översteg bidragsramen kan utskottet inte biträda motionsförslaget om en minskning av denna ram. Motionsförslaget avstyrks således.

Utskottet har inte något att erinra mot den av regeringen föreslagna medelsanvisningen och tillstyrker densamma.

3. Civil trafikflygarutbildning

Från anslaget till Civil trafikflygarutbildning utbetalas ersättning till chefen för flygvapnet för civil pilotutbildning vid trafikflygarhögskolan i Ljungbyhed. Vidare kan från anslaget utbetalas bidrag för sådan civil pilotutbildning som bedrivs i privata skolor enligt förordningen (1986:682) om statsbidrag för utbildning av trafikflygare m.m.

För närvarande utbildas vid trafikflygarhögskolan 60 svenska och enligt avtal 30 norska elever per år. Vid privata skolor utbildas dessutom ca 30 elever per år. Därutöver utbildar sig en del svenskar i egen eller i flygbolags regi vid skolor i utlandet, i första hand i USA.

För innevarande budgetår har anvisats 43,6 milj.kr. under anslaget. I budgetpropositionen föreslås en medelsanvisning på 47,1 milj.kr. för nästa budgetår. Under nästa budgetår beräknas 60 svenska elever komma att utbildas vid trafikflygarhögskolan och enligt avtal 40 norska elever.

I en motion föreslås att riksdagen skall uttala sig för stöd till trafikflygarutbildning i Västerås och i en annan motion att ett lägre belopp skall anvisas under anslaget än det som regeringen föreslår.

Trafikflygarutbildning i Västerås

I motion T713 (s) framhålls med hänvisning till uppgifter bl.a. om flygföretags behov av trafikflygare att kapaciteten för utbildning av trafikflygare snabbt måste ökas. Motionärerna anför att intresse finns för inrättande av en trafikflygarutbildning på den av Västerås kommun drivna Västerås–Hässlö flygplats (tidigare militär flygplats). För att en sådan utbildning skall komma till stånd där krävs dock enligt motionärerna statligt stöd med visst belopp per elev. Motionärerna begär att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad de anför i motionen.

Utskottet vill erinra om att kommunikationsministern i svar den 27 oktober 1988 (prot. 1988/89:16, 19 §) på fråga 1988/89:66 om ökad trafikflygarutbildning bl.a. framhöll att prognoserna pekar mot en mindre efterfrågan på

piloter något år in på 1990-talet än efterfrågan i dag och att staten genom utbildningen vid trafikflygarhögskolan och statsbidraget till privatutbildning har vidtagit de åtgärder som är rimliga.

Utskottet vill vidare – såsom utskottet gjorde vid behandlingen under förra riksmötet (TU 1987/88:22 s.41) av ett motionsförslag om inrättande på Västerås–Hässlö flygplats av en flyghögskola för bl.a. utbildning av flygförare – peka på att högskolan i Eskilstuna/Västerås, som redan bedriver utbildning för tekniska yrken, kan ta upp trafikflygarutbildning. Enligt bestämmelser i 10 kap. 2 § högskoleförordningen (1977:263) ankommer det på högskolestyrelse att bl.a. ta initiativ till åtgärder som kan främja förnyelse och utveckling av utbildningen. Högskoleenhet får enligt bestämmelser i högskoleförordningen inrätta lokal utbildningslinje och fristående kurs inom ramen för tillgängliga medel. Riksdagen tar inte ställning till vilka lokala linjer m.m. som högskolorna bör anordna, utan ansvaret för detta är lagt på högskoleenheterna. Detta har utbildningsutskottet framhållit – senast i betänkande UbU 1987/88:27 om anslag till lokala och individuella linjer samt fristående kurser.

Statsbidrag för utbildning av trafikflygare kan i mån av tillgång på medel utgå enligt bestämmelserna i ovannämnda förordning härom. Frågor om bidrag avgörs av luftfartsverket.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionen.

Medelsanvisningen

För att flygets expansion skall bromsas föreslås vidare i motion T258 (vpk) att ett 20 % lägre belopp än det som regeringen har föreslagit skall anvisas för nästa budgetår under anslaget till Civil trafikflygarutbildning, dvs. en medelsanvisning på 37 680 000 kr. (del av yrkande 17).

För närvarande råder en viss brist på piloter till följd av att efterfrågan är större än utbildningsvolymen. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom förslag om en lägre medelsanvisning än den som regeringen har föreslagit. Motionen avstyrks och regeringens förslag till medelsanvisning tillstyrks.

4. Statens haverikommission

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen till Statens haverikommission för nästa budgetår skall anvisa ett (formellt) anslag på 1 000 kr.

Utskottet tillstyrker förslaget.

5. Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *beredskap för civil luftfart*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1988/89:100 till *Beredskap för civil luftfart* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 25 500 000 kr.,

2. beträffande *rabatter vid flygtrafik på Gotland*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1988/89:100 till *Ersättning för särskilda rabatter vid flygtrafik på Gotland*

för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 14 500 000 kr., 1988/89:TU10

3. beträffande *fortsatt stöd för Sveg-flyget*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:T250 yrkande 4 och 1988/89:T703,

4. beträffande *bidrag till kommunala flygplatser*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1988/89:100 och med avslag på motion 1988/89:T258 yrkande 17 i denna del till *Bidrag till kommunala flygplatser m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 15 000 000 kr.,

5. beträffande *trafikflygarutbildning i Västerås*

att riksdagen avslår motion 1988/89:T713,

6. beträffande *civil trafikflygarutbildning*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1988/89:100 och med avslag på motion 1988/89:T258 yrkande 17 i återstående del till *Civil trafikflygarutbildning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 47 100 000 kr.,

7. beträffande *statens haverikommission*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1988/89:100 till *Statens haverikommission* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.

Stockholm den 21 februari 1989

På trafikutskottets vägnar

Birger Rosqvist

Närvarande: Birger Rosqvist (s), Rolf Clarkson (m), Ove Karlsson (s), Olle Östrand (s), Kenth Skårvik (fp), Anna Wohlin-Andersson (c), Sven-Gösta Signell (s), Margit Sandéhn (s), Rune Johansson (s), Sten-Ove Sundström (s), Sten Andersson i Malmö (m), Hugo Bergdahl (fp), Elving Andersson (c), Viola Claesson (vpk), Roy Ottosson (mp), Jarl Lander (s) och Tom Heyman (m).

Reservationer

1. Bidrag till kommunala flygplatser (mom. 4)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "När anslaget" och slutar med "tillstyrker densamma" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med motionärerna i att flygets expansion måste bromsas med hänsyn till de nackdelar som flyget har och som motionärerna pekar på. Som ett led i åtgärder för att bromsa expansionen bör medelsramen för bidrag till kommunala flygplatser minskas. Därför bör i överensstämmelse med motionärernas förslag 12 milj.kr. anvisas för nästa budgetår.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

1988/89:TU10

4. beträffande *bidrag till kommunala flygplatser*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag i proposition 1988/89:100 och med bifall till motion 1988/89:T258 yrkande 17 i denna del till *Bidrag till kommunala flygplatser m.m.* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 12 000 000 kr.,

2. Civil trafikflygarutbildning (mom.6)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "För närvarande" och slutar med "medelsanvisning tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet biträder motionärernas förslag att som ett led i åtgärder för att bromsa flygets expansion även medelsramen för civil trafikflygarutbildning bör minskas. I överensstämmelse med motionärernas förslag bör därför 37 680 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *civil trafikflygarutbildning*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag i proposition 1988/89:100 och med bifall till motion 1988/89:T258 yrkande 17 i återstående del till *Civil trafikflygarutbildning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 37 680 000 kr.,

Särskilt yttrande

Bidrag till kommunala flygplatser (mom. 4)

Roy Ottosson (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna instämmer i att man bör vara mycket restriktiv mot investeringar i inrikes luftfart. Luftfart är mycket energikrävande, och ger också upphov till betydande avgasmängder. I många fall finns goda möjligheter att i stället utnyttja befintlig järnvägsförbindelse. I andra fall bör nya järnvägsförbindelser komma till stånd i stället för motsvarande satsningar på flygplatser och större vägar.

Det aktuella anslaget Bidrag till kommunala flygplatser m.m. går till mindre flygplatser i skogslänen, dvs. i Norrlands inland. Detta bör tills vidare fullföljas av främst regionalpolitiska skäl.

